

Latweeschu Awises.

47. gaddagahjums.

No. 43.

Treschdeenâ, tanni 23. Oktoberi (4. Nowemberi).

1868.

Latweeschu Awises libdi ar saweem peelikumrem massa 1 rubli sudr. par gaddu. Kas us sawu wahrdu apstellers 24 effenmlarus, wehl weenu dabuks klabt parwelts. Ja-apstelle: **Zelgawâ** Latw. awischu nammâ pee **Zanischewski**; — **Rihgâ** pee **Daniel Minus**, teâtera un wehwera celas stuhri, pee sw. Sabna basnijâs jaunnata mahitaja **Mueller** un pee **Dr. Buchholz**, teelâ **Wesfander-celâ** Nr. 18. — **Wissi** mahitaji, **Kohlmeisteri**, pagasta walditaji, **Stribneri** un zitti tantâs draugi teel lubgti. lai lassitajem apgahda to apstellerschamu. — Redaktora adreffe irr: „**Pastor Bierhoff**, **Schloß pr. Riga**.“

Mahitajâs: Waldibas pawehle. Politiks pahrskats. Gralmata no Muhlewes. Datschadas stanas. Jauna awise. Weena „**Muhfu Tehow**“ reisa. Wisjaunakahs stanas. Sluddinaschanas.

leeta no **Widsemes** gubernijas waldibas teel isfluddinata par stannu un peepildischamu, (Nr. 3513.)
(Zi **Widl.** gub. awischn isnemts un pahrtulkohts.)

Waldibas pawehle.

Zaur kaxra-rahts wifsangstati apstiprinatu nospreedumu no 1866. gadda, teem apprezeteeem saldataem, kas no tahs, waj us sinnamu, waj us nesinnamu laiku dabutas atlaischanas atkal atpakkal nahk deenestâ, kâ arri teem deenestâ jauni ee-ceedameem, apprezeteeem rekluhfcheem irr aisleegts, fawas familijas few libdsnemt. Tomehr dauds saldatu familijas pee scheem atnahk ar to usdohschanu, ka tadeht effoht atnahkufchi, ka winneem sawâ dsimtenê ne-effoht mantâs un naudas preeksch dschwoschanas. Bet kad nu schihm familijahm nekahdus kohrtelus newarr eerahdiht un naudas un mantâs truhft preeksch winnu atpakkalschufschichanas us winnu dsimteni, zaur ko tee kaxra-wihri teel eewesti leelâs behdâs un grahtumâ: — tad ta kaxra-ministerija luhgufe tai eekschligu walsts-leetu ministerijai, lai pawehleschichanas islâisch preeksch ta, ka saldata-seewahm zaur pilsehta- un semmes-teefahm teel isfluddinahts, ka winnahm nebuhâs dohtees pee saweem wihreem, kas irr ahrpus **Rihth-Sibirijas** un **Turkestones** kaxra-aprinku, jo scheem saldateem nau pasauts, pee fewis turreht sawas familijas, preeksch lam krohnis us nekahdu wihsi nei eerahdihs kohrtelus, nei dohâ palihdsibas.

Behz eekschligu walsts-leetu ministera kunga zirkularaksta no 5. Augusta sch. g. Nr. 3312, augschâ minneta

Politiks pahrskats.

Ka kas **Seemel-Amerikas** semmes-stuhris, kas **Kree-weem** peederreja, irr pahrdohhts **Seemel-Amerikas** brihw-walstihm, to jau fenn saweem lassitajem esnu stahstijis. Lassitaji arri jau sinn, ka ta **Kreewu** andeles-beedriba, kas to semmes gabbalu zitreis waldijuse, taggad no walstelahdes praassa atlihdsinaschanas maksu par to schahdi, ko effoht dabujuse zeeft zaur to pahrdohschanu. Krohnis tai beedribai atprassija, zit schi tad ihsti par sawu ijzeestu schahdi pagebroht? Us schahdu peeprassichanu tee beedribas lungi nu schakufchi rehkinahht, — un riktigi farehkinajufchi, ka winneem nahkotees 1,585,451 rubuli. Rehkinajufchi smalki; brihnumâs, ka kahdus kapeikus arri wehl nau likufchi klahht! — Bet nu ta waldiba arri schakufe rehkinahht, un muhsu **Keisara** ministere us leelstirka **Konstantina** preekschâ-zelschichanu effoht nospreedufchi, ka tai zitreisai andeles-beedribai tik peenahkotees 381,833 rubuli. Zitteem starr teem beedribas kungeem schis ministere spreedums it ne-buht nepatihkoht, un schee nu pee senates grihbhoht usfahht prozessi pret waldibas. Leischu guberniju general-gubernators **Potapow**, to eewehrodams, ka tur taggad waldohht meers un ka wiffas leetas tur eijoht pehz schartas, tanni 30. Septemberi irr nospreedis, ka tee pilsehti **Witebske** un **Polozke** un tee aprinki **Meschigâ**, **Lugin**, **Driffon** un **Dinaburga** — (bes pascha **Dinaburgas**

pilschta) — taggad irr atfwabbinajami no ap-
 lehgereschanas fahrtas. Kaukasijas seemelös
 un ihpafchi Stawropoles gubernija taggad eedfihwo-
 taju skaitlis labbi augoht zaur kolonisteen, kas tur fanah-
 lufchi no tablenes. Zitti eenahzeji nahlfufchi no Dlon-
 zes gubernijas un pat arridjan no Archangelskes.
 Winnpus Kubanes uppes ta semme teekoht eerahdita
 Wahsemneekem. Rahda nandas-kungu beedriba no Ber-
 lines gribboht nopirkt leelus semmes apgabalu eefsch
 Kaukasijas un tur usfahlt leelu semlohpibu. Arri lahdi
 Tscheki, kas no Beemijas jau igahjufchi probjam us
 Ameriku, nu atkal no Amerikas gribboht eet us Kaukasiju,
 bet tahda wihsä ween, ka waldba winneem lai dohdoht
 leelas refkes un palihdsibas. Walfs-kanzleris, ahriugu
 walfs-leetu ministeris Gortschakow atkal effoht bijis
 Berlinä, un muhsu zitreifigajs generalgubernators, tag-
 gadejs schandarmu preefschneeks, general-adjutants, graf
 Schuwalow tanni 22. (10.) Oktoberi Berlinä eebrau-
 zis. **Waffar-Austrijas** walfs-rahts, 4 mehneschu
 laikä atpuhtusees, nu tanni 17. (5.) Oktoberi atkal bij
 fanahlfufe spreesst par walfs-waijadfihbahu un likkumeem.
 Ministeru preefschneeku weetneeks tulihst pirmajs tai walfs-
 rahti preefschä zehlis tahs keisara pawehles no 7. un 10.
 Oktoberä, zaur kam ta nemeeriga Beemija tappa no-
 likta aplehgereschanas fahrtä. Ministeru weet-
 neeks fazzija, ka waldbai par to effoht gauschi schehl, ka
 tee Tscheki Beemija taggad zittadi ne-effoht waldami, ka
 ween zaur faraspehtu un zaur farra likkumeem, waldba
 gan zerrejoht, ka walfs-rahts buhschoht apstiprinahst schis
 keisara pawehles, lai tahs gan ir pascham keisarim un
 winna ministereem reebigas; bet waldba arri no firds
 wehletohs, ka to Beemiju atkal drihs warretu apmeerinahst
 un ka to farra-waldbu tur tad atkal warretu nozelt. Tschek-
 lu awischneeki taggad nedrihft wis rakfihst ka un kas teem
 patihft, bet tee laika-rakfii tur nu irr nolikti appafsch bah-
 gahs zensures, un dasch redaktors jau irr strahpehts ar
 zeetumu un naudu. Kur lahds pagasts waj pee fewis ne-
 sinn fargahst to meeru, waj waldbai patš prettirunna, tur
 tulihst lahds saldatu pulks teel eeliks kohrteli us pagasta
 maist un apgahdafchanu. Kur lahds laufchu pulks doh-
 matu fapulzetees us prettirunnafchanu, tur saldati tulihst
 flahst un tohs isflidina. Tahda wihsä nu Tschekem ta
 mutte gan teel aishahsta; bet zil ilgi tas ta warrehs eet?!

Weetahm Tscheki atkal fahlfufchi dsennahst Schidnu lauti-
 nus, weetahm fazeklahs laupitaju un fleptawu bandas,
 kas zekka laudihm usfrehst un mahjas aplaupa. **Sakschu**
 galwaspilschta Dresdenä tas deenestneeku dumpis nu effoht
 pabeigts; teem deenestneekem, kas nepeederr pee tahm ap-
 stiprinatahm beedribahm (ff. Ratw. Nr. 42), gan arri
 irr brijw stahweht us eelu stuhreem un pee eisenbahnu stan-
 zijahm un katru apdeeneht, kas to pagehre, bet winneem
 nau wairs brijw mundeerinau waj arri nummurus pee jep-
 pures neffahst. Urween' wehl teel runnahts un runnahts,
 ka **Franzija** un **Hollande** sawä starpä noslehgfufchas
 weenu zolles- un farra-beedribu; bet Frantschu krohna
 awifes falka, ka ne-effoht wis teef. Turklahst Glandes

waldba Hollandeeschu waldbai ihfi effoht atraffijuse,
 waj effoht teef waj ne? Hollande atbildjuse, ka neko ne-
 sunnoht no tahdas beedribas waj norunnas ar Franz-
 manni. **Spanijas** jauna waldba arween' jo prahtigi
 un duhschigi eet us preefschu ar sawu isflaidrofchanas dar-
 bu. Katru deen' krohna awifes lassams, ka wezjas mohdes
 waldifchanas un teefas lungi, kas no tehwu-tehwu ne-
 taijnahm pehdahm negribbeja no-eet, teef atzelti un zitti,
 ustizzami walditaji un teefneefchi teef uszelti. Zaur to is-
 fluddinatu tizzibas brijwibu usmuudinati, tee Gwange-
 listee laudis, kas dsihwo Madridä, tur jau fahloht buh-
 weht Gwangelistku bairniju un tee Zuhdi arri dohmajoht
 ustaijihst sinagogi, jeb Zuhdu flohlu. Ta Madrides
 junta irr isfluddinajuse, ka winna nu irr atkappusees
 un ka pehz winnas dohteem preefschrahtem tee ministeri,
 ka ustizzami wibri til ilgi buhschoht waldbiht, lihds famehr
 tee tautas-weetneeki, waj kortes fanahlfchoht jaunu
 lehninu zelt. Ir wiffas tahs junta, kas eefsch guber-
 niju pilschtem pehz Isabellas nogahfchanas bij uszeltas,
 nu sawu waru un ammatu irr nolikfufchas pee mallas,
 un taggad tee ministeri appafsch Serrana waldifchanas
 walda par Spaniju. Tee Jesuisti sawas flohlas jau
 aifflahgfufchi, dauds flohsteri no muhskeem un nonnehm
 irr isfufschoti, un tee flohsteri nu peederr paschai walfsi.
 Bet waldbai nu stipri jadsennahs, ka naudu warre dā-
 buht, jo atraddufchi, ka Isabella Spanijai par peeminne-
 fchanu eefsch walfs-lahdes irr pamettufe smukku zaurumu,
 prohti tur truhfchoht pee 2400 milljoneem; turprettim
 eefsch Londones bankas Isabellai smuks naudas gabals
 effoht paglabahst. Ministeri Napoleönam rakfijufchi,
 ka Spanijai tas nebuht ne-effoht par labbu, ka ta nozeltä
 lehninene til turu dsihwojoht pee Spanijas rohbeschahm,
 eefsch Pau; jo winnas draugi fleppen tur skreijoht
 fchurp un turp un laifam us to gribboht gahdaht, ka
 Isabella atkal warretu tilk atpalkat us Spaniju. Napo-
 leöns nu it mihligi Isabellai sinu dewis par scho grah-
 matu, fo winsch no Spanijas waldbas dabujis, un win-
 nai lizzis teilt: ja winnai patiktu tahlahst aiseet no Spa-
 nijas rohbeschahm, ta' fchi no 3 zittahm keisara pillihm
 weenu warroht ismekletees, kurea winnai patihloht, tur dsih-
 woht. Ne-effoht wis teef, ka Primus labpraht gribboht
 palikt par Spanijas keisari. Ta waldba irr nospreeduse,
 ka wiffi wehrgu behni, kas eefsch Spanijas kolonijahm
 peedssem pehz 17. Septembere fch. g. effoht brijwlaudis,
 bet teem wezgeem mohreem, kas tur lihds schim biju-
 fchi wehrgu fahrtä, arri wehl japaleef sawä behdu fahrtä.
 Spanijas fabrikanti par to gauschi fahlt brehft, ka ta
 jauna waldba atmettufe wiffu zolli jeb muitu, kas lihds
 schim bij jamalka no tahm prezgehm, fo eewedda no pah-
 rohbeschahm. Ahrwalfstju prezge irr labbaka par Spanijas
 fabriku prezge, un tomehr ta swescha prezge nu irr lehtaka
 par to flitaku Spanijas prezge, fo laudis nu wairs ne-
 gribb pirkt. No **Glandes** lahdi 100 leeli, teizami
 lungi Napoleönam aiflaidufchi grahamtu ar to luhgfchanu,
 lai winsch jel arri pee ta palihdschoht, ka appafsch juhbas
 weenu tunnelu (eefschsemmes welwetu zekku) warretu is-

rakt zaur no Enlandes us Franziju. **Abissinija** 2 no teem turrejem firstem, wahrda Gobazije un Kaffai sawa starpä turroht labbu draudsibu; un firste Gobazije effoht issaukte par Abissinijas Keisari. Bet ta zitreisiga Keisara Teodora wezzalajs dehlä pret to Gobazije sahziis dumpotees. **Seemel-Amerikas brihwalsstu** generalis Sherman, kam irr usdohts uswareht tohs dumpigohs Indiänuis, zaur telegrafu luhdäs, lai winnam aissubtoht leelaku karaspehku, ka lai to karu jo ahtri warreku nobeigt. Pehz zittahm sinnahm tee Indiänu wezzaki zits pehz zitta taggad fahkoht meeru derecht un apfohlitees, ka us preekschu buhschoht atmetst sawu wezzu, trakku mescha dshwi, bet ka eerahditös platschös buhschoht apmetstees un arri fahkschoht waj semmi kohpt, waj ammatös mahzitees. Johnsons gribboht, ka wissi Indiäni, kas nedohdabs pee meera, pawissam no semmes teekoht isdeldeti. Johnsona partija un draugi, tee zitreisigee wehrgu turretaji taggad eeksch Seemel-Amerikas deenwiduus-walstihm tibri fahk strahdaht ka trakki affinsfunni, ihpafchi eeksch Georgijas winni ar nascheem un slintehm strahda pret balteem un melneem, kas ne-eet us winnu puffi. Bet tahdu waras-darbu dehl it wissi prahtigaki zimelki no winnu partijas atkriht un arri peekriht teem, kas gribb, ka generalis Grant katrä wihse ja-uszell par presidenti. Taggad jau drohschi warr zerrecht, ka nahloschä Merzä gohdigajs Grant sehdehs Johnsona weeta. —

Grahmata no Mohilewes,

kas Latw. Awischu redaktoram amahza par pasti.

Gribbu Zums taggad ihsumä doht sawu apfohlitu sinnu no muhsu Latweescheem schein Klimowitsches aprinki. Gan pirmahf zerejeu, ka winni riktigas kontraktes ustaisidami, wissi us ilgeem gaddem schein buhs apmettuschees dshwoht, bet daschadu eemeschlu un wainu dehl nu atkal daudsi no winneem us mallu mallahm irr isslibduschhi.

Jau pawoffari par daudsi simteem Gallitschu muischä fanahkuschhi, winni dsirdeja un redseja, ka wissas jaukas, Kursemmä zerretas un daudsinatas apfohlischanas us tahla zekka bija paludduschas, un kam til kabbata daudsi mol eespehja, tee schelodamees greefahs tulihn atkal us mahjahm, jeb braunza tahloht zittu maies tehwu klauschinadami. Daschi lungi, Gallitschu lehrumu dsirdedami, nobranza arri paschi tur pee Latweescheem un winnus aizinaja pee sewis, labbu semmi un kontrakti fohlidami. Scheem atkal swiri tizzedami wairahf ne lä 70 familijas isfchlihras us 5 muischahm, tur wissi nu ar jaunahm preeka zerribahm fahza pohst eerahditu meschu un nehmas buhweht mahjinas. Kad es Juni mehnesi schohs apmetleju, tad wissi man preezigi teiza, ka dohmajohht gan paleekamu weetu atradduschhi, ja Deews-tikka dohschoht spirgtu wesselibu un ja tee lungi pasneegschoht sawu apfohlitu palihdsibu. Tikka Gallitschu muischä nouahzis, atraddu kahdas 57 familijas leela nemeera, jo wissi saz-

zija, ka lungs atkal neturroht sawu schein apfohlitu wahrdu, un nu fleppen effoht aibrauzis no mahjahm probjam. Dauds deenas dascham ne-effoht ne maies kammosa to eht, un tadeht arri neko newarroht strahdaht. Wehlahf schein Latweeschi daudstrei gabja pee aprinka polizejas un luhdja, lai lungam pawehloht passēs idoht un atlaist probjam, bet polizeja atteiza, ka passēs bes lunga pascha wehleschanas nedrihtfoht atdoht. Muischkungs dohschoht maissi, lai tadeht nu effoht meerigi un lai strahdajohht. Bet laudis, waj nu par daudsi eeskaituschees, waj zittas kahdas wallodas klausidami, negribbeja un negribbeja strahdaht; nehma no muischas maissi, ehda un slinkoja — lihdi kamehr lungs tikka 24. August deenā pahbraunza un nu prassija: lai katrs aismaksajohht wissu sawu eetaistu parradu, tad warroht eet tur gribbedami. Laudis gan fazzija, ka effoht tikluschi speesti, til ilgi winna maissi eht un winnu gaidiht mahjä, un nespehjoht neko makfahf, bet lungs to negribbeja ne dsirdeht un draudeja ar iskiblascham. Nu wissi atkal schelojahs un luhdja palihgu pee aprinka polizejas, bet wiss bija welti. Kungs nosuhlija pee teefas sawu parradu grahamtu, apfohlija, ka wehlahf dohschoht zittu, lehtaku kontrakti, un wissi tee, kas nu negribbeja waj pee lunga palikt, waj parradu makfahf, tee no muischas tikka isdshiti, un passēs weeta tee dabuja tahdas zekka-grahmatas, kas winneem newehle nekur zittur apmetstees, bet kas tohs speesch teescham eet us mahjahm, tur teefa wehlahf no katra parradu buhschoht eedshit. Zitti nu gan apdohmajahs un apfohlija peeneent kontrakti, bet kahdas 38 familijas raudadamas un ubbagodamas tanni 12. Septemperi pats no Klimowitsches redseju aibrauzam ar daudsi maseem, nowahrguscheem behnneem, kam wezzaku aplamiba par daudsi grehti nahzahs zeest.

Tahdas pat behdas un affaras arri redseju Titowka muischä, tur kahdas 23 nabaga familijas kontrakti bij peenehmuschas un wissu waffaru nowuhlejuschahs, laukus un mahjinas taissidamas un seenu plaudamas. Augusta mehnesi fahkoht lungs tur issluddinaja, ka nedohschoht neweenam wairs maissi, kas ne-eeschoht pee muischas darba, un par to nu fuhdsedami, Laurini pee teefas dabuja dsirdeht, ka kontrakte daudsi grehtoka bija rakstita, ne ka paschi pirms dohmajuschhi un pee pahrtulkojchanas fapratuschhi. Par to sribdedamees winni beidschoht lungu ta eekaitinaja, ka wissch sawu kontrakti atnehma un wissus aisdshinna probjam.

No wisseem schein atnahkuschcheem Latweescheem meerigi un preezigi zerriba til dshwo kahdas 26 familijas, kas Antonowkas muischä irr apmettuschahs dshwoht. Scheit katrs wissu riktigi dabu, to leelkungs pehz kontrakties irr fohlijis, un preeks irr redseht, zil ischakli wissi puhlejahs un dohma us palikschannu. Dascha familija taggad isfehja lihdi 9 puhri rudsu un wisseem istabas jau buhs drihs gattawas. Leelkungs nowehle sawa muischä arri leelu finuffu sahli preeksch bosnizas, tur il swehtdeenas arri zitti Latweeschi no 2 kaiminu muischahm fapulzjahs Deewa wahrdus klausht. Lai Deews dohd, ka

fcheit Latweefchu pafchu ftoppâ nefufu fatiffchanahs un weenprahtiba, kas ween irr wiffas labklahfchanas fakne, tad ar laifu wiannu publinfch un fweedri gan warretu nest labbus auglus. Antonowkas Latweefcheem es eerunnaju, lai ifmekle famâ ftoppâ 3 prahtigus gohda wihrus un lai tohs ufzell par basnizas fehrmindereem, kas tad ne ween basnizas polizejas fpehla warretu gahdaht par basnizas un ffolhas buhfchanu un gohdigu un fahrtigu dflhwofchanu, bet kas zil fpehdami un finnadami arri ruhpetohs par wiffa pagasta laizigu labklahfchanu un meeru, lihds lamehr no waldifchanas buhtu ifluhgta un eefafita ihpafchi pagasta teefa. Bes nekahdas waldifchanas un pahraudfifchanas daudsreis neeka fildas pafcheem un fungeem padarra leelu fflahdi un fajukifchanu, kas beidsiht wiffaem jazeefch un janofchehlo. Par Latweefchu kontraktehm uf preekfchu dohfchu ffinnu.

Paleeku Zubfu pafemmigs

—bb—

Antonowkas muifchâ, tannâ 27. Sept. deenâ 1868.

Daschadas finnas.

No Sefawas Kurfemmê. Awifês jau effam laffijufchi par dascheem dfeedafchanas fwehtkeem Kurfemmê, un katra reis firds preezajahs to dflrdeht, ka nu arri Kurfemneeki, dfeedafchanas jaukumu fajuttufchi, beedrojahs lohpa uf dfeedafchanu. Dfeedafchanas gars taggad lid-dinahs pah Kurfemmes jaunekleem un jauneklehm un daschâ draudsê noloides, ifdorra gandrihs netizzamas leetas. Ka tas tâ irr, to ikweens lihds ar manji leezinahs, kas redsejis Sefawas dfeedafchanas-beedribas preeklus. — Us fchihis dfeedafchanas-beedribas fwehtkeem, kas 21. Septemberi Sefawas ffolhas nammâ kluâ fwinneti, nehj til ween aizinati draudsê lohzeffi un kaimini, bet arri fwehchineeki, ftoppâ lam arri es atraddohs. Ffolhas namê jauki bij gresnohts ar farrogeem un falkumeem. — Kad jau wiffi dfeedataji un weffi, ftoppâ fcheem arri Ulejas grafs Medem, bij fapulzejufchees, — tad pulkften 2ds pehz puseenas dfeedafchanas fwehtki fajzahs un tiffa noturreti tâ, kâ tee uf ihpafchahm lappinahm bij nodrukkati. Pawiffam 10 dfeefmas, gan Latweefchu, gan arri Wahzu walloda tiffa dfeedatas. Paftoppâhm Sefawas ffolhmeifteris un ehrgelneeks Beckmann, kas tai dfeedafchanas-beedribai irr par dirigenti, lohpa ar mafu meitinu lohti fflunfhtigi un jauki fpehleja flaweeres, pabrihfcham arri wijoles tappa lihdsfpebletas. Kad pirma dfeefma: „Deews Kungs irr muhfû ftoppâ pils.“ uf 4 halffim bij nodfeedata, tad Sefawas mahzitajs Krüger uf mahzibas frefflu ufklahpis wiffu papreekfch apfweizinaja wiffus Sefawas dfeedafchanas-beedribas fwehtku weefus un wiffus dfeedatajus, tad ifflahftija, kâ wezzâ derribas laikâ pee Zubdeem arri bijufchâs dfeedafchanas-beedribas, ir pehzahl widdejs laidês; bet fchihis beedribas ifputtejufchâs tadeht, ka nekahds labê gars ftoppâ winnahm nau waldijis. Tadeht arri Sefawas beedribai effoht fajarga labê un flaidês gars; tad fchi dfeedafcha-

nas-beedriba uf preekfchu nebhufchoht til ween tâ paflahweh-lâ lihds fchim paflahwejufe, bet arweenu buhfchoht ifflah-titees un augt leelala. Kad atkal jaukas dfeefminas bij dfeedatas, tad Krohna-Wirzawas ffolhmeifteris apfweizinaja dfeedatajus no kaiminu puffes, teem ne ween wehle-dams weenprahtibu famâ ftoppâ, bet arri pahz zitteem ne-ufpufftees; jo kad dfeedafchanas-beedribas fahlfchoht lep-potees, tad to ne-atsneegfchoht, kas tahm irr waijadfigi un derrigi. Pehz ta wehl zits ffolhmeifteris runnaja par pafchu dfeedafchanu, ihpafchi fazzidams ka dfeedafchana zits ne-effoht, ka fflunfhtiga, iflohzita runnafchana, un tâ kâ patte dabba zilweku flubbinohi uf runnafchana, ta arri uf dfeedafchanu. — Dfeedafchanu beidsiht wehl Sefawas ffolhmeifteris Beckmann ifflahftija, ka fchi beedriba, lam taggad jau 83 lohzeffi, tiffai preekfch 8 neddelahm, kas irr, no 21. Juli zehlfuees, Tad wehl beidsiht wiffaem dfeedatajeem pateizibu fazzija, kas lihds ar winnu puhle-jufchees. Beidsiht augflam, fchelligam Keifarim par pateizibu tiffa dfeedahs: Deews fwehti Keifari! — Zil es dfeedafchanas fwehtkus redsejis, tad mannihm fajalka: fchee tee jaukakee. Wiffa dfeedafchana notiffa pehz kahr-tas, kâ jau papreekfch peeminneju un katra dfeefma kluâ dfeedata ar tahdu garu, ar tahdu wianna un winnas mel-dina farakfita. Pah wiffahm lohfhaka un jaukaka bija ta dfeefma: „Kapschta.“ Scho meldinu bij rakfijis ffolhmeifteris Beckmann, kas patê leels dfeedatajs un muhfka faprattejs. Irr gan jappreezajahs, kad dflrdam, ka fchi dfeedafchanas-beedriba 8as neddelâs til tabfu tif-lufe, bet leelala pateiziba nahkâs winnas dirigentam, kas ar fawahm dfeedafchanas dahwanahm wunnai irr fin-najis un prattis ihfâ laikâ til dauds jaukas dfeefmas eemahzigt; ir draudsê mahzitajs turkflah dauds puhlejees, fcho labbu buhfchanu uf preekfchu wefdams un patê ar firdspreeku lihdsdfeedadams. — Wakkara wiffa ffolhas namê ar jaukahm uggunihm bij apgaismohts.

Bauflâ. 28. Septemberi wakkara Bauflâs mefcha-farga Jgg auna mahjâs faimneezê fawu trihs goddi wezzu meitinu nomafgajufe apgehba un weenu pafchu to atflahja mafâ dahra-nammind, fur faimneeks fwezzi bij eededfinajis un pee krahfna flubra peclippinajis. Wezzaki ilgaku laifu palikka nohft. Kahds mahjineeks ahra ifgah-jis, dflrdeja dahra-iftabâ leelu brehlfchanu. Turpu oif-fliehjis, atradda behrinam wiffas drehbes jau nodegguf-chas, un galwas apfegs jau bij fajzis degt. Zil ne-jauki behrinifch ifflahftijees un labdas fahpes winfch pahzjeetis, to gan warr dohmaht! — Til pehz 4 deenahm nomirra. Mehê gan finnam un tizzam, ka: „Nekas nau notizzis, ka ween fo Deews nolizzis!“ bet ar mafeem behneem gan prahtigoki waijaga ifflahwoht un tee bes ufraudfifchanas nekad nau ja-afflahj. J. R.

Rihgâ taggad no Kenigsbergas un Stettines arri rudfi un meefchi teel eewefi ar fugeem; ka no Pet-terburgas labhibu wedd ar fugeem, to laffitaji jau fin. Jo wairahk to labhibu mums fawedd, jo wairahk warram zerreht, ka maife nepalikfchoht pahrdahga.

Rihgas funneem galwas nouda bij uslikta 3 rubuli no galwas; zitteem funneem, ka waktneeku un gannu funneem bij tas gohds, ka winni no galwas naudas pawissam bij atswabbinati. Bet Rihgas rahts bij atraduse, ka 3 rub. galwas naudas us funni effoht pahrdauds, un talabb' us rahts padohmu tas eefschfigu walsts-lectu ministeris tanni 4. Septemeri sch. g. irr atwehlejis, ka us preekschu no katra sehtas-, Lohpuganna- un naktswaktneeku-funna un no katra peeflehgta funna jamakfa 50 kap., bet no wisseem zitteem. Schè nepeeminneem funneem 2 rub. no galwas par gaddu, tahdà wihse ka neweens funs no tabs nodohfchanas wairis neteef atswabbinohs. — Par fakerta funna mittinaschanu wairis nau jamakfa 1 rub., bet til 50 kap. —

Deenwidd-Preewsemme Donages alminsoghlu lehgeris effoht 7,760 kwadratwerstes leels; aprehkinajusch, ka tur atrohnotees pee 16,000 millj. pudu ohglu. Kad ikgaddus iraktu 15 millj. pudu, tad tur warretu rakt 17,000 gaddus no weetas, pirms wissu iraktu. Raikam tad wehl pastarà deenà warrehs rakt. Par weenu pudu ohglu Charfowè taggad makfajohht 6 kap., bet jerre, ka paliks wehl lehtahf, libds ka ta eisenbahne tur tilfchoht gattawa.

Maslawà tanni 10. Septemeri no Kasanes ar telegrafu aisskrehja ta siana, ka ar to mafchini, kas no rihta agri eebraufschohht Maslawà, arri eebraufschohht weens wihse, kas no Kasanes isbehdsis ar leelu summu krohna-naudas. Polizejos kungam, leitnantam Gulkowski tikla usdohts, lai to behgli fanemmohht zeet. Bet kad ta telegrafa siana til atnahkuse pehz tabs mafchihnes, un ta bij par wehlu. Nu Gulkowski appatsch fewis dohmaja, ka tas saglis tak laikam buhshohht behgt tablahf, un talabb' prahtigajs leitnants nokshajhs us eisenbahnes stanziu, wissus wihrischkus smalki apluhlodams, kas ar pirmu mafchihni taishajhs lihdsbraukt us Peterburgu. Tè goddabs swesch wihse, kas isturrahs it fawadi, ta ka nemeerigs buhdams. Gulkowski sahks winnam jautahht ar schahdahm tahdahm jautaschanahm. Sweschajhs negribb atbildeht un it dufmigi to jautataju atraida, lai tak winnam til warren nekrihohht wirsa, jo passe winnam effoht riktiga. Winsch parahda weenu abrwaltju pass, kas nebij wis rakfita us ta sagla wahrdu. Bet Gulkowski patè us fawu atbildeschonu winnu tomehr nenim zeet un riktigi pee winna atrohn 45,420 rub. 60 kap. no tabs sagtas naudas. Bet wehl truhfa 10,709 rubuli; tomehr ir no schihs naudas pehz wehl dabujusch, rohkàs 8603 rub., fo tas blehdis Maslawà jau bij idallijis faweem raddeem. Tani saglim effoht wahrda Fischer-Schulkow, un effoht bijis por adjutantju pee ta generala, kas walda to kawallerijas (jahnneeku) diwisiju Kasane.

No Jelgawas. Tanni 30. Septemeri no Fuhdu draudses lahdi fuhititi, no ta wirscabbineru madditi, atnahkusch, pee ta lihdschinniga Kursemmes gubernatora fungo, geheimrahta von Brewern un tam nodewusch, weenu hebreitsku pawaddischanas rakstu. Kad rabbineris bij apleezinajis, ka gubernators eefsch faweem 10 waldi-

schanas gaddeem pret Kursemmes Fuhdu-eedshwotajeem arween' effoht rahdijees taifns, tad geheimrahts pateikdamees atbildejis. Tanni 1. Oktoberi wehl beidsamu reisu tee teefas un waldibas lungi no pilsehta un no semehm pilli bij fapulzejuschees, fawam lihdschinnigam waldineekam ardeemu doht. Geheimrahts von Brewern nu jau irr aishrauzis no Kursemmes fawu jaunu ammatu Peterburgà usnemt par senatoru. Lai Deews scho fungu us preekschu swehti un farga. Lai gan nebija dsimmis Kursemneeks, tak rahdabs to Kursemmiti cemihlejis. —

Jelaterinoslawes gubernija pee teem krohna-nodohfchanas parradeem, kas tur jau bij eekrahjuschas, wehl schi gadda ohtra puffè peenahkusch, klahht 400,000 rubuli neapmakfatu nodohschonu. Kursemme un Widsemme lihdschim gan, flawehts Deews, ne-effam dsudejusch, ka krohna-nodohfchanas augstam krohnim netiktu makfatas. Dohdeet Keisarim, kas Keisarim peederr, un Deewam kas Deewam peederr!

Bauskas pilsehta wezzafajs W. Danneemann irr iswehlehts un apstiprinahhts par Bauskas magistrates rahtskungu.

Jelgawas gerichtsoyigt Samuel Todleben us fawu luhgshonu irr atlaists no deenesta.

Slohka tanni 16. Oktoberi pulstun 3ds pehz pusdeenas smulki stiprs ruddens-pehrkons rubja un jo stipra kruffa eefsch pahru minutehm to semmi noklahja ar baltu apseggju. — Stary Slohkas un Rihgas bes teem abbeem dampfluggeem „Alder“ un „Omnibus“, kas mums jau wezzi, sinnami draugi, scho rudden' wehl treschajis dampfluggis „Rapid“ sahjis braukt. Tas nu wisseem braujeem gan buhtu ganschi derriigi, kad schis jaunajs peenahjeis atkal noliktu, weenu wehlaku isbraufschana fundu, ne ka muhsu abbi eeraste dampfluggi; bet winsch brihscham til ar pahru minutehm wehlahf, brihscham ar pahru minutehm agrahf nolaisch no mallas, un katrs no teem dampfluggeem to nu usluho par waijadfigo gohdu, ka teem zitteem waj aisskreen garram, waj pirmajs nolaisch no mallas. Tas nebuht teem laudihm, kas gribb braukt nau par labbu. Ja tee dampfluggi wisseem gribbetu darriht pa prahtom; ta' winneem fawà staryà buhtu janorunna, ka weens no Slohkas isbrauktu no rihta it agri, ohtrs par stundu wehlahf un treschajis atkal par stundu wehlahf, un tapat winneem atkal buhtu jadarr ar to atpakkal-brankumu, tad buhtu gauschi labbi. Tas isbraukams laiks buhtu ja-issluddina zaur awisehm un katram fuggim buhtu japaleek pee fawas noliktas stundas, ka katrs zella-gohjejs pehz ta warretu eeriktetees un fataifitees. Bet kamehr tas „Rapid“ schorudden' irr usnehmis to dsennaschanu un to skreeschanohs, kamehr mehs daschfabrt no rihta agri us labbu laimi effam steiguschees Reeluppei klahht, bet — ne ka — wissi 3 dampfluggi jau bij prohjam un mehs atkal warrejahn palikt mahjas, jo newarrejahn dabuht sinnaht, fureà stunda ihsti kates brauz. Wisseem zella-lauidihm, kas no ohtra Kursemmes galla brauz us Rihgu, tas gauschi labbi buhtu, ja tee dampfluggi katrs fawu noliktu stundu issluddinalu un ari pildnu.

Aronstatté libds schim bij 104 schenki, bet no 1. Januára eefabocht til 14 ween' tur drihlftehs buht, un tee 90 zittec taps aifflehgti. Ta krohna-nodohschana, jeb patentos-makfa tur buhs 400 rub. f. —

Iggauu-semmes gubernators, generalleitnants Ulrich us fawu luhgfschanu tanni 10. Oktoberi effoht atlaifts no fawa ammata. Winesch taggad tizzis peeflaitihts pee eeffschkigu walsts-leetu ministerijas un winnam irr atwehlehts, ka us 4 mehneschu laifu drihft isreisohht us ahrwalstihm.

Schweizes kantonés Sankt Gallen, Graubunden, Tessin, Wallis uu Uri til breefmigi uppu-pluhdi bijuschi, ka uhdens tur padarrijts ne-issakfamu nelaimi. Schweizés waldiba wiffas kantonés palihgá usajinajuse. — G. B.

Janna awise.

Darru zaur scho sinnamu, ka no augstas waldibas man irr lauts sché Rihgá, diwreil neddelá, isdoht Latweeschu walldá awisi:

Baltijas wehstneffis.

Sahs isnahht no nahkloscha jauna gadda. Makfa par gaddu 2^{1/2} rubli, ar peestellefchanu par postu 3 rubli. Schim mehnesim iseihoht wiffahm Latweeschu draudsehm, Widsemme un Kursemme, tiks peefuhhts prohwas numurs ar programmu. Hofraht Dihrik.

„Latweeschu awischi“ apgahdatajs labpraht us hofrahta Dihrik lunga luhgfschanu scho sinnu eeleef sawás lappás. Zo wairahl to laikarakstu teef drukkati, jo labbahl tas irr pascheem lassitajeem un wiffai tautai, jo tad lassitaji warr dabuht daschadus laikarakstus, tad katram redaktorim jadsennahs, ka sawás awises raksta us to labbako, ka lai lassitajeem patiktu tabs nemt. Lai Deems tam hofrahta lungam palihds, ka fawu „Baltijas wehstneffis“ arri warretu rakstihst laudihm par swehtibu un par apgaismoschanu. „Latweeschu awischi“ redaktors zerre, ka ar „Baltijas wehstneffis“ tápat warrehs fadsiwohht labbá meera, ka winnam libds schim labs meers bijis ar „Mahjas weefi“ un ar „Draugu un beedru.“ Latw. Awischi apgahdatajs.

Weena „Muhfu Tehws“ reisa.

Rahdá fíltá ruddens wakkará 1853. gaddá kahdi 8 waj 10 lungi Wehrmana dahrsá ta leelaja pawiljona preekschá sehdeja punischi dserdami. Starp scheem lunggeem arri tas zitreisigajé landmorschals barons von Foelkersahm atroddahs, kas bij semneeku-bankas presidente, wihrs kam gaddu rinda mattus bij ballinajusi. Schee lungi runnaja par ta laika notiflumeem, par karru, kas tai Kreewu walsti ar Turkeem bija iszeblees, un par to, kas no schahda karea warroht zeltees. Pamasam winnu walldas nobeidsahs un drihs schée dallijahs masós pulkós, par zittahm leetahm spreedami. Blakkam Foel-

kersahmu sehdeja kahds jauné zilweks, ka farkanajs swahrku krahs to sihmeja par gimnastijas mahzelli; schis nu gan ihsti pee schi pulka nevederreja, bet arri tanni dahrsá nahzis jauku ruddens wakkaru baudiht, un fawu tehwu to fungu pulká usgahjis, tas sché nosehdahs. Kluffu nosehdees, tas zaur jautaschanahm libds walldá tappa eewillts.

Pehz brihtina Foelkersahms johkodams jauneklím waijaja: „Pehz ko tad Zuhé nu ilgojatees? jo no 17 gaddeem Zums jau waijag buht kahdam mehrkim, ko panahht jazenschahs!“ „Pehz Amerikas!“ jauneklis atbildeja; — jo tobrihd' laudis dohmaja, ka tur tablá Ameriká ais juhreas klahjotees dauds labbaki, un dasch fawu tehwa semmi apnizzis aishgahja sweschumá, fawu laimi melleht.

„Pehz Amerikas!“ Foelkersahms atfazzija dikti smeedamees, „us Ameriku gribbat eet? Waj tad sché tehwu semmé nekás wairs to jaunu lauschu gohdakahribu un tikfumus nespehji muddinaht?“

Jauneklis, kas schohs wahrdué us few sihmeja, fanehmees drohschi atbildeja un nehmahs runnaht no druppeem, ko aishahweht wairs ne-effoht mehrti; tahdas pasaudetas weetas waijagohht atfahht, un semmi usmekleht kur wairahl warroht zerreht, u. t. pr.

„Bes ta,“ winesch tá wehl beidoht fazzija, „ne-effoht nekahdi spehki un wahrdi us kam warretu palaisitees, un teem peebeedrotees, ka to zihnischanohs pehz daschahm leeathm spehtu waddiht pee uswarreschanas.“

Foelkersahms pazeetigi klausijahs us jaunekla aplamu walldu. Lehná baki tas jauneklím atbildeja: „Zuhé maldajtees, un schahda maldischanahs man nebuht nau swescha, jo sawá laika jebfchu gan zittadá wihse, tomehr arri pais ejmu maldijees. Wiffu zittu atbildu weeta jums sché diwi Berseeschu sakkamus wahrdué fazzischi, ko Zuhé laikam nepasihstat, bet kas man daudstéis bijuschi no leelas wehrtibas. Tas pirmajé irr: Nemeens muhris nau nestiprs, tikdrihs kahds wihrs rohnahs kam duhscha to aishahweht. Tas ohts sakkams wahrds gan it pilnigi sché negeld, bet tomehr kahdu reis us tabm leetahm warr sihmeteés, no kam Zuhé runnajat: „Ahshu bars, ko lauwa wadda, irr wairahl wehrtis, ne lá lauwu bars, kas no ahshu teef waddihts. Laudis, kas bruhlejami, ja tee til ihstu waddoni atrohd un tam paklausa, tee wiffur atrohnamí, un us to tas beidoht ihsti isnahht.“

Foelkersahms runnaja arween' tabfaki un fawu walldu tá sinnaja weft, ka klausitaji usmannigi usklaussijahs winna wahrdeem. Winesch tajjaunekla firdi to tehwufemmes mihlibu firsnigi lohpa un isdewigá brihdi to stiprinaja. Winesch runnaja no leetahm, kas muhsu semmei sagaidamas, no leelas pahrewehrtischanas, kas us wiffahm dsihwes kahrtahm nahlfchoht, tikdrihs semneeki buhs palikfuschí par gruntneekseem un par pateesu grunti wiffai muhsu labklahjchanai, no teem peenahkumeem, kas us katru Widsemneeku guff, ka pee schi leelaja dorba, prohti pee semneeku buhschanas pahrlabhojchanas janemm dallibu, winesch runnaja no tabm gruhrtibahm, kas katram ihpaschi buhs pahrzeeschamas, lai to ihstu japrashanu warretu nolemt,

fahdâ bubſchanâ Wahju un Latwju eedſihwotajeem ſchinni ſemmê jaſtahw u. t. pr.

Kad Joekersahms ſawu runnu beidsis apfluffa, tad jauneklis waizaja: „Kâ tad Zuhſ, zeenigs barons, pee ſcho waijadſibu atſihſchanas eſſat nahſuſchi? Kaſ Zuhſ ſtubbinajis un Zuhſu apnemſchanu ſtjirinajis wiſſus ſawus ſpehſtus nodohſ ſchai muhſu ſemmet par labbu?“

„Do es Zums gribbu ſazzihſt.“ wiſch atbildeja zig-garu eeſnehledams, „es to notiffumu daudreil eſmu ſtahtſijis un to labpraht aikal no jauna ſtahtu. Zuhſ ſinneet, ka Ruhjenes pagafte man peederreja, un ka es to pats walbju. Labbas eenahſchanas dehl man wairahſ tas bij jaleek wehrâ, — es apnehmohs ſahdas no ſawa pagafte mahjahm iſpohſtiht, un maſas muſſſas tur eetaſihſt. Apnehmohs tadehl weenam no manneem ſaimneekem uſſazzihſt. No nejanſchi gaddijahs, ka mans uſrangſ paliffa ſlims, un man tadehl paſſam ta uſſazzihſchana bija ja-ſidarra. Tadehl ſahdâ jaukâ pawaffaras wakkarâ aiſjahju uſ tahm mahjahm, ko dohmaju nihzi-naht. Saule jauki apſpideja wiſſu to leiju, fur mahja atraddahs, un fur es pallabban eejahju. Saimneekſ buhweja jaunu iſtabu; ſpahres uſzehlis, tas ſawu ehlu puſchloja ar buhwes krohni, tad noſtahjees ſtarp ſewu un behneem un ſkaiſtjag „Muhſu Tehws,“ ko muhſu arraji nekad nepemirſt. Wiſch neſinnaja wiſ, ka ne ſimts ſohſus no wiuna taggad wihrs ſtahweja, kaſ bij apnehmees, tam ſazzihſt: „Tami ſweedri pehz liſkumeem nahſ man par labbu. Man ir ta warra tewi iſdſihſt no mahjahm un tawu mahju panemt. Gij!“ — Tohs beidsamus wahrduſ Joekersahms taggad ſtahtſidams ſazzija, ſiedi dſilli kuſtinahts; wiuna ſtjira balſs trihzeja un tas ſahdu brihſtinu apfluffa, ſawu glahſt no jauna pildidams. Tee zitti klauffitaji jo ſtahtaki ap wiunu ſaſehdahs, lai teem neweens no wiuna wahrdeem neſuſtu.

„Ko es wiuna brihtinâ juttu,“ nu wiſch jazzija tahlahſ, „to Zums neſpehju iſſazzihſt. Wiſſa negantiba un wiſſe launs, ko darriht mums pehz liſkumeem bij brihw, gulleja ſmaggi kâ alwa uſ manneem kameeſſeem. Es ſawu ſirgu apgreeffs, pamaſam jahju uſ mahjahm. Es ſwehreju ſchinni brihdi, ka waijaga notiff zittadi, ka liſkumus buhs doht, zaur kam es pats un manni beedri pee ta teklam aiſkaweti, joprohjam ſawas rohſas iſſteept pehz zitta ſweedreem, un ka drihſahſ negribbu norimt, lihdſ kamehr buhwkrohnis uſ Wiſſemmes ſemneeku mahjahm ſtahw tik ſtjiri kâ ſlints, un ka to pehz liſkumeem wairſ nebuht nedrihſt aiſtikt. Scho ſwehreſchana es eſmu tur-rejſis, un to joprohjam zerreju turreht; — jo tizzeet mannim, manni lungi,“ tâ wiſch uſ teem zitteem klahthumeem ſazzija ar ſtjiru balſs, — „tizzeet mannim, tik ilgi lihdſ kamehr buhwkrohnis newarr paſtahweht, tik ilgi neweens namſ ſchunni ſemmê nepaſtahwehſ!“ —

Buhtu welti tahs juſſchanas aprakſtiht, kaſ no ſchi wihra runnas iſzehlahs to klauffitaju un ihpaſchi ta jaunekla ſiedi, un ko ſchis zaur ſawu tehrſedamu jautafchana bij padarrijis.

Beidsiht kad ſwezzes jau ſtjiri nodeggufſchâs; kad muſiku kohri, kaſ pamihſchu tanni wakkarâ ſpehleja, apfluffa; kad glahſes bij iſtuffſchotas: tad ſchee beedri iſſchlihrâhs karrſ ſawu mahju uſnehledams.

Peeminnu wehl, ka Joekersahms arri peederreja pee Kurſemmes muſſſneeku beedribas un daudſ eenaidneekus ſikpat Wiſſemmes, zik arri Kurſemmes zaur ſirdigu buhwkrohna aiſſtahweſchana ir mantojis, bet turpretti pee Wiſſemmes ſemneekem augſtâ gohdâ un dahrgâ peeminnâ palifs muſſſam. To to tee jau parahdijufchi, kad ta behdu ſinna ahtri iſpau dahs, ka ſchis ſirdigs ſemneeku aiſſtahwetajſ tanni 20. April 1856 Nihgâ mirris, — tad tulihſ beſ kawefchanas 12 Ruhjenes ſemneeki to tahlu zellu (150 werſtes) atbrauza lihdſ Nihgai, wehl beidsamu mihleſtibu un pateizibu ſawam zitreiſejam dſimtskungam un labbadarritajam parahdiht, to uſ duſſas weetu pawaddidami. Nihgâs Zehkaba baſnizâ wiſſu to augſtu kungu wiudu tee 12 ſemneeki ſtahweja ap Joekersahma ſahrku.

12 gaddi jau pagahjuſchi, kamehr Deews wiunu no ſchejenes aizinajis ſawos muſſſchigos dſihwoſkôs, — bet wiuna fehkla un wiuna wahrds, ko ſche dſihwojoht mums par labbu ſehjis, jebſchu no wehtras toreil apdraudeti, ir uſdihgufchi un baggatus augſtus neſuſchi par wiſſam trihs Baltiſſam gubernijahm. Lai duſſ ſaldâ meerâ no ſawahm darboſchanaſchis muſſſneekſ, kaſ ſemneekem bij aiſſtahwetajſ un wiunu labklahſchanas dibbinataſ!! —

(No Kurſ. gub. awiſ. Nr. 57 pahrtulſohſts.)

R. Sch.

Wisjannafahs ſinnas.

No Zeligawas, 20. Oktobert. Kurſemmes jaunajs gubernators, iſhtenajſ ſtahtſrahts von Ltiensfeld tanni 17. Oktobert pehz pusdeenas pulſten 4os ſchurp atbrauzis un nogahjis pillt, no pilſhta gwardijas pawaddibts. Wakkarâ wiuna eſſelentzi dſeedataju beedribas apſweizinaja ar dſeeſmahm.

No Peterburgas, 16. Oktobert. Iſhtenajſ ſtahtſrahts Galkin ka generala Ulrich weeta ir uſſelts par Jggauuſemmes gubernatori.

No Madrides, 13. (25.) Oktobert. Awifes fakla, ka tam herzogam un herzogenet no Montpenſer ir atwehlehts nahſt at-paſſak uſ Spanju un pehz ſahdahm deenahm ſchee arri doh ſchotees uſ Spanju.

No Pariſes, 14. (26.) Oktobert. Awifes „Moniteur“ fakla: Pahweſts dohd ſinnaht, ka wiſch to wehleſchanoſs, Franzjai un paſſam Keiſarin ſawas juſſchanas un atſihſchanas no jauna gribbedams parahdiht, tanni 26. ſch. mehneſt eefſohſt uſ Ziwitowehhia, tur tohs Frankſchu ſaldatu pulkus ſwehtihſt un to pilſhtu kâ arri tohs jaunoſs apzeetinaſchanas darbus apſuhſohſt.

No Londones, 17. (29.) Oktobert. No Neu-Yorkas pa telegraſt atnahluſe ſinna, ka pee Neworleães tas nemeers paleef arween jo leelahſ. Tanni nehgeru apgabbalâ karrakliſſumi iſſhuddinati.

No Mailandes, 18. (30.) Oktobert. Pehz jaunakeem apſpredumeem Kreawuſemmes Keiſarene tanni 27. Oktobert (8. Nowembert) dohma no Romo aiſreiſohſt uſ Muencheni, beidsamajâ pilſhtâ diwi deenas uſturretees un tanni 31. Oktobert (12. Nowembert) atkal uſ Darmſtatti dohtees.

No Pariſes, 18. (30.) Oktobert. Kehnineni Iſabelli tanni 6. Nowembert gaida ſchurp atnahſohſt. —n.

Latw. awiſchu apgahdatajſ: Gotthard Bierhuſſ.

S l u d d i n a s c h a n a s .

No Bezumuischas frohna pagasta teefas zaur scho sluddinaschannu tohp wiffi tee, kam ta nomirrusche Bezumuischas Reekusch mahju fainneeze **Dahrte Reekusch** par-rada paliffuse, ta ka tee las winaai par-rada paliffuschu buhtu, usajzinati, diwu mehneschu starpa un weblasi ne ka libds to **20. Nowemberi sch. g.** tee pimee, pee schihs teefas usdohtees un fawas praffischanas peerahdibt, tee beidsamee fawns parradus aimakfahbt, jeb agaidibt, ka teem pirmajem pehz ta nolifta laika muhschiga kluffu zeefchana un teem beidsa-majem ta dubbulka parradu atmakfashana taps nolifta. **2**

Bezumuischas pagasta teefa, tanni 25. Septemberi 1868. (Nr. 502.) Pag. teef. peef.: A. Ripste. (S. W.) Teef. skr.: A. Murewski.

Murumuischas frohna pagasta-teefa us-ajina wiffus tohs, kam pee tabs atstahntas mantas ta nomirruscha Singu mahju fainneeza **Judrika Bredermann** kahda parradu praffischana jeb maffaschana buhtu, wiswehlahf **libds 19. Nowemberim sch. g.** pee wirsa peeminnetas pagasta-teefas peeteiltees. Schis minuehts 16. Nowemberis ir schinni leeta par weenigu un islehgshanas terminu nolifts. Tee, las fawu parradu wehlahf peepraf-sihs, netifs wairs klauffti, un ar parradu flehpejem tiks pehz sikkumeem darrihts.

Murumuischas pagasta-teefa, tanni 26. Septemberi 1868. (Nr. 178.) Preefschfehnd.: J. Lembit. (S. W.) Teef. skr.: Joh. Zannait.

Uisputtes pils muischu tohp wairahf femneeku mahjas ar labbu aarannu semmi, plawahm, gannibahm un inwen-tarijumu pahrdohntas. Pirzeji warr par scho pahrdohschannu peepraffihbt turpat pee muischaswaldishanas. **3**

No Dschubfites pagasta teefas tohp wiffi parradu praffitaji ta nomirruscha Peter-muischas Anuit Mugeneel fainneeza **Karl Kleeborg** ar to peekohdinaschannu usajzi-nati, fawas parradu praffischanas pee winaa atstahntas mantas, wiffada wihse **libds 14. Nowemberim sch. g.** usdoht, jo zittadi winaas pawiffum islehgntas pa-lifs. Un libds tai deenai wajaga arri winaa parradneekeem peemeldeetes, jo tur-pretim pehz sikkuma strahpe usbrukt war-retu. **2**

Dschubfite, tanni 30. Septemberi 1868. (Nr. 213.) Preefschfehnd.: C. Straufs. Teef. skr.: Berg.

Rupju lohpu-fahli
pahrdohd **1**
H. Göbel
masa kalsetja un fmailschu eelas
Subst Nr. 10.

Rihst par 7½ kav. mahzimu un **lab-bas faufas meeles** iddeenas warr da-buht Zelgawa, Kattolu eela, sakkaja bohti Nr. 16 pee **1**

J. S. Jakobsohn.

Duhdinas, flites, klarnettes, fijoles, jaktraggus un italeeschu
stihgas dabuja no jauna
ta englischu magasihne
u o
A. Th. Thiefs, Rihga.

Slohtas pilfehta

warr dabuht pirft weenu **naummu** ar 10 puhraweetabnu semmes, ½ puhraweetu plawas un ar wiffahm wajadfigahm wief-schastes ehlahm. Klahrtakas sinnas dohs **kaufmannis J. Kohlberg Slohta. 1**

Labbakus, faufus, leel-graudignus rudsus, bes smalkas, par mehrenu tirgu pahrdohd Zelgawa pee **Annas** wahreem **2**
Louis Goldberg.

Labbakohs Peterburgas
Schahwetus rudsus
leelas dakkas ka arri puhros pahrdohd Rihga **4**
C. Zaack
fantori, leela Mönchen eela Nr. 5. Wol-zon naumma, pretim Domes basnjat.

Jttin labbi keegeki un dakstini no Johdes zepta slaboda pee Bauktas par lehtu tirgu tohp pahrdohiti no teem lungeem **brahki Rehtel,** Baukfa. **1**

Das jaunajs fabrikis preefsch
willu-dshijas wehrpschanas
Kengeraggä,
kam magasihne Rihga, marshall-eela Nr. 2,
uiflame fawu jo pilnigu lehgeri wiffadu jortu **addamas un aushamas dshijas,** daschu daschadas pehrwes, par lehtu mafsu, isdara apstelleschanas it schakli, un nemm arridjan **willu preefsch wehrpschanas** pretti. **5**

J. Lindau.

Labbi keegeki tohp pahrdohiti Unnesmuischu pee Doh-beles **2**

Labbibas un prezzu tirgus Rihga, tanni 19. Oktoberi un Zeepaja tanni 24. Augustä 1868 gadda.

Maffaja par:	Rihga.		Zeepaja.		Maffaja par:	Rihga.		Zeepaja.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Eschetw. (1 puhru) rudsu . 335 libds	3	50	3	40	1/3 Eschetw. (1 puhru) kartuffeli . . .	—	—	1	20
1/3 " (1 ") kweeschu 475 —	5	—	5	—	1/2 puddu (20 mahz.) dselses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") meeschu 300 —	3	30	2	80	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	80
1/3 " (1 ") anju . 170 —	1	80	1	40	1/2 " (20 ") schikhtu appiau . . .	—	—	7	—
1/3 " (1 ") frau . 450 —	5	15	—	—	1/2 " (20 ") frohna sinnu . . .	2	20	2	80
1/3 " (1 ") rupju rudsu miltu	3	50	3	50	1/2 " (20 ") brakka sinnu . . .	1	45	1	80
1/3 " (1 ") bipdeletu 425 —	4	75	4	—	1 muzzu linnu fehllu . 10 1/4 rub. libds	10	50	10	—
1/3 " (1 ") " kweeschu milt.	6	—	7	—	1 " flku . . . 11 " —	11	50	11	—
1/3 " (1 ") meeschu putrainu	4	75	5	80	10 puddu farkanas fahls . . .	6	25	—	—
10 puddu (1 birkawu) feena 450 kav. —	5	—	3	—	10 " baltas rupjas fahls . . .	6	—	7	—
1/2 " (20 mahz.) sweesta 475 " —	5	—	5	—	10 " " smalkas fahls . . .	6	—	6	50

Basnizas un skohlas sinas.

Weens kungs, weena tizziba, weena triffiba.

Mahditajs: Sinas. No Kalnazeema. Missiões svehtti Saldá. Par Sandwitscha fallaju. Ji Dohsata: „draudses dshwe 17. gaddu-stanteni.“ Dohmas.

Sinas.

No **Mihgas**. Jehkaba basnizá par jaaneem mahzitajeem tappa eefwehtiti 8. Septemperi: Kandidats B. Kahlbrandt par Auderes mahzitaju un kandidats G. Pohrt par Leelwardes palibga mahzitaju. Mahzitajs Kuchels par mahzitaju aisees us Moloffschu pee Melnabs juhras, un Bienemanna mahzitajs us Arsi par mahzitaju; Simbrieskes mahzitajs W. Meyer us Samaru. Dehropatas palibga mahzitajs H. Hoffmeisters us Narwu irr aishahjis par mahzitaju pee Zahua basnizas un Glittner mahzitajs Peterburgá pee Turra basnizas par mahzitaju.

Mihgá nupat no augstas rahts tappa iswehleti fchee mahzitaji: Par wesperes mahzitaju pee Dohmes basnizas Hilde, par neddekas mahzitaju pee Pehtera basnizas Werbatús un par neddekas mahzitaju pee Dohmes basnizas Keller.

Dehropatas uniwersitetes draudses basnizá vehr', 1867. gaddá, irr dshimmuschi: 17 behreni, laulati 5 pahri, eefwehtiti 22 jaunekki un pee Deewagalda bijufchi 802 dwehfeles.

Wezzá **Jerusalemé** taggad effoht 1570 nammi, wairahl ne ká 30 basnizas un kshsteri, lihds 20 Turku basnizas un skohlas, 19 Zubdu basnizas (sinagoges), 5 flimneeku nammi un wairahl ne ká 1000 bohtis, fur wissadas prezzes pahrdohd.

Jelgawas Latweefchu Annes basnizá jau, ká Bahzu awises sinno. — tanni 1640. gaddá — prohti jau preefchu 228 gaddem pirnabs ehrgesles eeliktas. Taggadejas ehrgesles Annes basnizá 1855. gaddá no Martin kungo Mihgá us 16 balsihm effoht taifitas, un 10 gaddus fehbahl tanni 1865. gaddá ar 3 balsihm pawairotas, ka fchihm ehrgeslehm taggad 19 balsis, un kehnina Dahwida bilde no wezzeem laikeem tahm effoht par gresnaumu.

Rigen fallá, rihta juhrá, kas pee Bruhscheem peederr, Arkoná schogadd' 15. Juni svehtkus fwinnejuschi par peemianu, ka nu pat 700 gaddi palikkuschu, kamehr Kristiga tizziba tur eewesta. Arkonas pilsehtina zittureis Rigeneschu wehl pagani buhdami — sawam deeweklim „Swantewit“ svehtkus fwinnejuschi un uppuresuschu. Arkoná arri fallineeku leelkungi mahjojuschi. G. F. S.

Muhfu augstajs Keisars tanni 1856. gaddá pee sawas krohneshanas bij pawehlejis, ka svehta Bibbele japahrtulko arri Kreemu wallodá, ka lai ir Kreemi warroht fahlt Bibbeli lassih. Ta Fauna Derriba jau irr gatawa un grahmata bohtis dabujama. No tash Wezzahs

Derribas taggad tash 5 Mohsus grahmataš nu arri effoht pahrtulkotas un druffatas.

Behrnawas Jehkaba-basnizá tanni 25. Augustá no rihta to basnizas-lahdi atradduschu uslaustu un to nandu, kas tur eefschá bij paglabbata, islaupitu; tur bijufchi isnemti kahdi 20 rubl.

Mihgá tanni 17. Oktoberi M. Leitana kungs, ta laika-raksta „Mahjas weesis“ teizams redaktors, pehz nodshiwoteem 25 laulibas gaddem irr fwinnejis sawas fudraba-kahsas. Lai scheligajs Deews svehti fcho gohda wihru lihds ar winna laulatu draudseni. Leitane, gan tik 53 gaddus wezs, tomehr isfkattahs ka jau buhtu wezzahs, jo winsch dauds ko irr zeetis ar meesas neweslethu un mahjibu. Lai Deews winnam palihdsetu wehl ilgus gaddus, lai gan pee meesas wahjam, tak eefsch ta Garra stipram, sawu laika-rakstu rakstih! —

Bruhshu skohlas-bushchanas ministeris isfluddinajis, ka tannis skohlás, fur puifeni lihds sawam 14jam dshiwibas gaddam teel skohloti, nebuht to mahzishanas darbu nedrihsktoht atwehleht skohlmeisterenehm, bet ka tur effoht ja-eezell skohlmeisteri, un ja warrebuht kahdá weeta pafchaj draudsei nebuhtu eespehjams, to peeleekamu lohnesdalku sagahdaht, ta' tai aprinka-waldibai palihdsiba effoht jagahda no walsts-lahdes.

Mihgas wezzá, staltá Dohmes-basnizá fcho waffar' irr uszehluschi 4 leelus krahfnus, kam us preefchu par seemu jasilda wissa ta warrena basniza. Dohmes basniza ta muhreshanas darba deht zauru waffaru bij aifshlegta zeet, un tanni 6. Oktoberi, plaujamós svehtkós draudse atkal sawá mihlá Deewa nammi warrejuse sapulzetees ar preeku. Jauna Gertrudes basniza wehl schogadd' tilfchoht eefwehtita. Winau deen' man tur gaddijahs ee-eet. Newarru isteikt, zik pahrajauka fchih basnizas eefschupusse! Ta irr wehl jaukaka par to ahropuffi. Dee flaittee, gohtifkee pihlari iszellahs ká appali, stipri kohku sarri un tee weeglee gohtifkee bohgeni par winneem welkabs pahr ká debbes welwite. Gertrudes draudse gan warr preezatees par sawu kohschu Deewa namminu, jo rettu tahdu atraddisi.

No Kalnazeema.

Jau kahdi trihsdesmits gaddi pahrgahjuschi, kamehr fchinni pagastá par skohlmeisteri tikku aizinahs. Atnahjis, ne-atraddu ne skohlas ehku, ne arri zittu kahdu pee skohlas bushchanas wajjadfigu eerikti; tapat bija ká svehti stahsti no wissahm leetahm fallá: ka eefahkumá nau bijis neneeka, ká ween' tash mihkajs Deews, us ka gribbeschanu wissas leetas zehluschahs. Ta arri tē bija: Deews gribbeja un tadeht arri wifs tappa.

Gefahku fawu ammatu strahdaht kahdâ masâ ebrêgitt, lo ihresu no kahda ffolhlu mihtotaja fainneeka. Ruhme të bija lohti masa un pahritikka knappa. Salassijahs ap manni kahdi 25 behrnini, kas gribbeja mahzitees to, kas kristigam gaismotam zilwelam jamahl un jastun. Tanni laika pagastam kreetns wihrs bija par walditaju, lo Deews bija apdahwinajis ne ween' ar mantu, bet arri ar gudribu, kas fawus laudis fapratta un spehja walddiht. Un ta par diwi gaddeem mums ehla bija gattawa, lo ne ween' par ffolhlu, bet arri par luhgschanas nammu warrejahn eefwehtih. Melaika zeenih's Panteniüs tehws apnehmahs, no laika us laiku no Selgawas atbraukt, muhsu wezzifchus un wahjohs pameeloh't ar swehtu meelastu un Deewa wahrdu maifiti.

Lautini, kas lihds tam, ka malbidamas awis bij flihduschi us weenu un ohtru mallu, ta mihta Panteniüs spehzigohs wahrdu's un dedsigas mahzibas paschi sawa luhgschanas nammâ d'weddami, nu falezzeja pa pulkeem un speedahs eefschâ, ta, ka wiffi ffolhlas benki un galdi, preekschnams un andlambaris bij pilni, un ka lautini, ne fehshus, bet stahwu, zilwels pee zilwela ka faprausti stahweja kohpâ. Uhdens tezeja gar feenahm un pilleja no greesteem, no zilweku dwa'schos garraineem. Ta gan bija gruh'ta Deewa kalposchana, kas dascham labbam un arri pascham mihtam Panteniüs tehwan wesselibu maitadama, to d'schwibu pah'shinaja. Bet lo bija darriht! Të tahs muhschigas d'schwoschanas wahrdi bija un pehz teem mehs kahrojahn. Tâ kahdi 19 gaddi pagahja; ir manna stipra wesselibu fahza f'fkeebtees, lai gan ffolhlas darbs nebija til wiffai gruh'ts, tapehz ka behrnu pulzinsch eefahkumâ nebija til leels un laudis, ffolhlas labbumu wehl nepastidami, fawus behrnus til laiku kawedami laida ffolhlâ. Bet ilgi ta nepalikka wis; jo gaddu no gadda mahzamo skaitlis wairojahs, un darbs lihds ar scho.

Tas fleegfnis, us ka stahweht, ir dauds labbaki, ne ka eefsch besdeewibas d'schwokka d'schwobt, lautineem nu bija tuwu; tee par labbu prahwu draudfitti salassijohs pee fawa paschu luhgschanas nammina, it ka behrnini pee fawas mahtes, un nu katra swehtdeenâ gribbeja ehdinajami ar to maifiti, kas nahkusi no debbes. Pai nu gan mahte nebija til skais'ta, zil pamah'tes, lo lihds schim bija apmeklejuschi, tomehr ta bija ihsta mah'te, un tapehz tee to mihleja. Të nu bija atkal jaun's darbs un jaun's darri'schanas, zil un ka tahs man tikka uswehletas idarriht.

Kad mihtaj's Panteniüs tehws bij aigahjis pee duffeschanas, tad cestahjahn winna pehdas wihrs, kam stiprs garra speh's, un weiziga idarri'schana ta darba, kas bija darrams. Winna wahrdeem atwebrah's angstu waldineeku firdis un pagasta teefas wezzakaj's, kas jau pee ffolhlas zellschanas fawu publinu nebija taupijis, wehl taggad fawâ ammatâ buhdams, atkal bija gattaws fawu spehlu netaupih't pee jauna publina. Un ta weenâ paschâ gaddâ mums jauna skais'ta muhra basnizina bij gattawa, kas jau pehz gadda laika ar jaunahm ehrgelchm tikka gresnota, un kas schogadd' tappa puschlota ar smukkeem koh'reem. Deews fazzija: „Lai tohp!“ — un ta wifs tappa, ffolhla

un basniza, un arri tee wihri, kas pee ta darba bijusch'i Deewa prah'ta idarritaji. Bet schee, lai negaida pateizibu no zilwekeem, jo ta pateiziba eefsch zilwela nau eed'simmusi; bet tas, kam schee bijusch'i par tohku eeroh'tscheem, tas teem maffah's to algu, lo pasau'le newarr un nespeh'j doht. Bet të marr red'scht, lo ir masa draudse paspeh'j, ja tai irr kreetni waldineeki, un ja ta paklausa fawa dwehfeles ganna wahrdeem.

Lo preeksch trihsdesmits gaddeem no schih's draudses gan warreja fazzih't, to taggad wairs no tahs nedrihtsam fazzih't. Taggad lautini to eefahrojahn gudribu dabujusch'i, it ka ar ehrgla spahrneem gribb dohtees us augschu, un speestin speeschah's pee mahzibas, un ja ffolhla buhtu diwreis til leela, ta' to taggad ar mahzekteem arri pahrpilditum.

Draudse, to red'sedama, ka mans speh's pee schi leela un gruh'ta darba wairs nepeeteel, jau preeksch gadda laika peenehma ohtru, Trmlawâ ismahzitu ffolhmeisteri, man par palihgu, lai mahzifchanas speh's buhtu jo leels un lai ta mahziba trij's wallo'das ab'reaki cetu us preekschu.

Taggadejoh's tukshos gaddoh's, far pahritikka lohti knappa, daschâ ffolhlâ tas mahzektu pulzinsch tadehl buhs palizis masah's; bet muhsu ffolhla arween' irr pahrpildita ar behrneem, ta ka draudse, lihds ar faweem walditajeem, stipri us to fah't dohmaht, few usbuhweht jaunu, oh'te til leelu ffolhlu, zil ta wezza irr.

Dasch, schohs wahrdu's lassoh't, laikam dohmaht: Tee irr baggati laudis, teem kretni platschi irr par d'schwes weetu, tapehz tee to wiffu irr eefpeh'juschi! — Es falku ne, mums nau nei ta weena nei ta oh'tea labbuma, bet atsh'schana, ta mums irr zaur muhsu ffolhlas isgu pastahwe'schannu. Mehs Deewa swehtus wahrdu's klanfamees ar usmannibu, mehs turram un lassam Awises ar fapraschannu; ar wahrdu jalkoh't, mums ta prah'ta gaisma irr atanzusi. Deews mums dahwinaja tahdu's waddonus, kas ne fawu, bet wiswairah't fawas draudses labbumu wehrâ leel; appalsch winnu stipras waddischanas, muhsu basnizas no eefschpuffes un no ahrypuffes alih'tali gehbruschah's, ffolhlas wairojuschah's; un ta arri muhsu garrigs labbum's gahjis wairumâ. Sirds wehlejah's, kaut jel wiffâ muhsu tehwu semmitë tahs pagasta waldischanas ar faweem dwehfeles ganneem schinnu leelâ buhtu weenâ prah'tâ, fawu grass'i netaupidamas, ir schinnis gruh'toh's kahrdinaschanas laikoh's stipri ween' strahdatu pee ta gaismas darba, ka mehs wiffi it ka gaismas behrni staigatum deenâ, to kretni fargadami lo eefam dabujusch'i, lo ne-weens mums to lai ne-atnem! — Wg.

Missiones swehtki Saldû.

Jau oh't'reis schinni apgabala missiones swehtkus noswinneja. Behrnajâ gaddâ tohs turreja tanni 9. Juli Muifschzeemâ, schogadd' atkal tanni 18. Augusta Saldû. Tee paschi faiminu mahzitaji, kas behrn' ar sawahm draudschm bij kohpâ beedrojuschees, tee paschi arri schogadd' schoh's swehtkus Kristus miblestibâ fwinneja kohpâ. Un ka laudihm tahdi swehtki patih't, to no ta

warreja flaidri redseht, ka schogadd' dauds leelaka draudse us missiones swehtkeem bij sanabluse ne ka pehrn'. To-reis warrebucht bij kahdi 3000, schogadd' atkal lihdi 8000. Bij leela Deewa schehlastiba, ka schohs swehtkus lauka warrejahm swinneht. So lai gan Saldū deewegan prah-wa basniza, tad tomehr ne pufse no scheem weeseem tur neubtu warrejuse fo-eet. Zauka palalaite pee kapsehtas par swehtku weetu bij isredseta. Swehtdeenās rihtā sautiini no mallu mallahm kohpā steidiāhs, daudsi arri 5 waj 6 juhdes tablu bij atbraufuschi. Behz nodseedatas flaw' un pateizibas dseefmas „Lai Deemu wiffi lihdi“ Muilch-zeema mahzitajs un prahwests Büttner to Deewa kalpo-schanu ar grehtu subdeishanu un kollektehm eefahza, tad praweescha Esaijas wahrdus 60, 1—6 preefschā lassidams. Behz apleezinatas tizzibas Brohzenū dseedataju beedriba dseedaja: „Tew, tew mans Deems es flaweht fahlschu“ us 4 balshim. Draudse tad dseedaja: „Deems Kungs irr muhsu stipra pils.“ Tad Saldūs mahz. Kupffer teiza spreddiki par Mark. 16, 15, 16., israhdidams 1) ta Runga pawehleschanu: Cita zaur wiffu posanti u. t. t. un 2) to pamahzishanu: Kas tizz un tohp krishts, tas tapš swehts. Mahz. israhdiya, ka tas Kungs Jesus pawehlejis par to gahdakt, ka pagani pee Deewa walstibas lai nahktu. Lai gan patš pee Zuhdeem ween bijis, tomehr saweem mahzkeem pawehlejis wiffai raddibai to Deewa wahrdū fluddinakt. Arri muhsu tehwi tehwi preefsch 700 gaddem pagani bijuschi un daschadeem elkadeeweem kal-pojuschi. Kristus Ewangelijums mums no Wahssemes atnahzīs. Nu mums atkal jawalihdi, ka missiones darbs pee paganeem labbi weiktōhs. Behz spreddika draudse dseedaja to 80. dseefmu un tad Sessibles dseedataju beedriba atkal no dseefmu mainata dseedaja weenu jauku dseefmu us 4 balshim. Tad atkal draudse dseedaja no 735. dseefmas tohs 3 pirmohs pantinns un Wahnes mahz. Deringer muhs garrā nowedda us Riht-Zindiju, us to semmi, kur mehs it ihpafchi sawas missiones dahwanas aissuhtam. Mahzitajs sawā runnā israhdiya: 1) Kahda ta semme, 2) kahdi tee laudis un 3) kā ar missiones darbu tur lihdi schim weizees. Nunna bij tik jauka un saprohtama, ka klauustajeem tibri wajjadseja dohmakt, ka mahzitajs Indija patš ilgus gaddus buhtu dschwōjis un tur ar semmi, laudihm, winnu eeraschahm un tizzibu flaidri jo flaidri eepasinnēes. Dsiredejahm no schihs semmes jaukumeem un baggatibas, bet arri no paganu leelāhs tumšibas; dsiredejahm, ka dauds gan wiffadi puble-jufchees pestischanu melleidami, tomehr welli darbojuschees, neko nesinnadami no ta ihstena Gonna un Biskapa. Kad draudse no 735. dseefmas tohs 2 heidiamohs pantinns bij nodseedajuse, tad kahdi 20 skohlmeisteri us 4 balshim dseedaja: „Jehowah, Jehowah, tawam wahrdam.“ Behz nodseedatas 737. dseefmas Luttrinu mahzitajs Sa-franowicz uskappa us kanzeli un runnaja par tahs 12. swehtdeenās p. woff. sw. atfw. Ewangelijumu, israhdi-dams, ka pagani un Zuhdi irr lihdsinami tam mehmfurlajām. Winnu auffs irr furlas, winnu mehles irr faissitas; tee neko nesinn no tahs leelāhs Deewa schehla-

stibas, kas mums zaur Jesu Kristu atspibdejuse. Winsch tadeht draudsi pasklubbinaja, lai ar sawahm luhgschanahm un mihlestibas dahwanahm pee ta peepalihdi, ka arri pa-ganu un Zuhdu sirdis tam ihstam Deewam un winna deh-lam Jesum Kristum atwehtōhs. Lai gan us paschahm beigahm pehrkōns sahza ruhkt un lectus lihkt, tomehr draudse abtrakti neschlihrāhs, pirms prahwests to ar swehtischanas wahrdēem attaida. Wispehdigi skohlmeisteri to 23. Dahw. dseefmu: „Das Kungs irr mans gans“ us 4 balshim nodseedaja.

Missiones swehtki heidsahs un leelajs kauschu pulks schlihrāhs preezigi no tahs weetinās, kur tik baggatus pa-mahzishanas un pasklubbinaschanas wahrdus preefsch Deewa walstibas bij dsirdejis. Lai Deems dohd, ka tee arri daudskahrtigi nestu auglus!

Par Sandwitscha fallaju.

Gr. 66, 19. Un es ezeleschu starv teem weenu sismi, un sub-tischi no teem liglabhteem pee teem paganeem us taplejāhm fallahm, kas mannu flawu ne-irr dsiredejuscht, neds mannu goddibu redsejuscht, un tee sabstihis mannu goddibu starv teem paganeem.

Sandwitsch fallaja atrohnoma fluffa juhra, 220⁰ rihta garumā, 20⁰ seemela plattumā. Irr 7 fallas no kam tai leelakai wahrdē Hawaii. Galanteetis, kam wahrdā Kohk (Cook), kas sawā muhschā 2 reis ap semmes lohdi aprehojis un treschā zellā schē tikka nokauts, scho fallaju usgabja 1778. gaddā Jamāra mehnesi. Kad Kohk ar sawu kuggi uakti pee Hawaii fallas peebrauja, tad winsch ismeita enkurus, kuggi apturredams. Rihtā fallas eedfchwotaji brihniyahs par tahdu neredsetu ehmu, sawā starpā runnadami, waj kahds melcha gabbals pee winnu fallas effoht weepeldejis. Tee no fallas us juhru aissuhtija sawas masas laiwinas ar isluhkeem, kas to brihnumu lai apskatta un sinnu pahneff. Tee wihri peebraufuschi pee kugga eerandfija, ka kuggis ar dauds dsel-sehm fazeetināhts, un preezajahs par to warren dauds dselsti, kas pee kugga redsams. Tee kuggi uskappa un eerandfija wihrus, kam balts gihmis, spohschas azzis un raggi pee galwahm; jo zeppures tee turreja par raggeem. Tee dsiredeja wallodu runnājam, so tee nesaprotta un redseja, ka zitteem kuhpeja duhmi no muttes abrā. Spreeda ka scheem muttē effoht ugguns. To kapteini Kohk tee gohdaja kā kahdu deewu un winnam atneffa uppurus, tā ka tee mehdsā saweem elkadeeweem uppureht. Winnu preefsteri preefsch winna nomettahs semmē, to peeluhgdami, un tōpat darrija tee zitti eedfchwotaji.

Tahdā prahta tumšibā scho fallu eedfchwotaji wehl bij preefsch 90 gaddēem. Galante un Amerika irr suhtijuschi sawus missionarus, lai tur ainess Kristus wahrdū; un taggad tee, kas bij pagani, staiga Kristus gaismā. Lai lassitaji warretu preezatees, zik warreni un aschi ihfā laikā tohs fallas eedfchwotajus Kristus Gars atdsendinojis no jauna, tad grihham peemianēht to lehnieneni „Emma“, kas pehdejōs gaddōs par tahm fallahm, sawam wihram, tam lehninam Kamehamcha IV. bij par lihdsiwaldneezji. Aehnienēs Emma's wezstehws bij no dsimtas En-

lantectis. Kad kapteina K o h t nokauschanas deht, Enlante apfarrowa tohs Sandwitschu fallu eedfihwotajus. Tad Enlanteefchi, pirms tee no teijenes aibrauzā issuhitja no fugga us Hawaï fallu matrohñ, kaur wahds bij Jung, pehz uhdens. Gedfihwotaji winnu sawangoja un nepalaida wakkā. Enlanteefchi aibrauzā ar fuggi prohjam un fchim bij japaleek turpat. Echis matrohñs Jung bij kreetns wihrs, un fallu eedfihwotajeem derrigs padohma dewejs, par to fchee winnu gohdaja un mibleja. Wehlahf wintch Hawaï fallas wirfneeka meitu apnehma par feewu, un Emma irr ta peeminnetā matrohñcha dehla meita. 1856. gaddā kehniñsch Kamehameha IV. to meitu apnehma par feewu un to pazehla par kehniñeni. To Kristus Ewangelijumu miññonari sluddinaja wiññas septinās salās un wiññi eedfihwotaji atgreclahs pee ta trihweeniga Deewa. Bet kehniñene Emma lihds ar kehniñu, kā ihsteni Kristus draugi peekerdamees dedfigā tizzibā pee fawa Runga un Westitaja, irr dauds darbojuschees us to, lai ta tizziba, kas zaur miblestibu spehziga, eefaknojahs winnu pawalstneeku sirdis. Preeksch sawas prozseschanahs kehniñsch Kamehameha reisoja pa to tablu juhraszeeku, pa Leelo, jeb Rahmo juhru, pret Sidosi (tas irr us to puffi starp deenwiddeem un rihteem) lihds Amerikas Sidspizzei, kā atlassis sawā bilde to israhda: 305° rihtagarrumā, 43° deenwidda plattumā pa Magelana fchaurumu, eeksch Atlantās juhru; tad no turrenes gar Falklandas fallahm pret Nordost (tas irr us to puffi pret seemeeseem un rihteem), pa karsto semmes zoni, pahr par Ekwateru, us Afrikas fallahm fallahm, tad seemela puffes remdenā zonē, gar Kanarijas fallahm tahlahf braukdams un atstahdams Gibraltarā fchaurumu pa labbai rohtai, pee Giropas, gar Winzenta raggū lihds Finisteris raggam; no teijenes Biskajas lihsumā, tad pa kanalu pee Londones Enlantes galwaspilsehta. Kas scho kehniñu gan dfinna, tahdu tahlu zeku reisoht? Ware gan dohmaht, kas winnu dfinna. Winnam kahrojahs redseht to semmi, no kurrenes zaur miññonareem Kristus Ewangelijums winnam un winna pawalstneekleem sluddinahs, — kur winna bruhthes wezstehws dfinnis. Winnam gribbejahs eepahstees ar lauschu dñhwofchanu tahdās semmēs, kur tas tizzibas luktuuris jau preeksch ilgeem gaddeem ussprausis, lai warretu eekohptees derrigā gudribā, un Kristus Garrā walidht par saweem pawalstneekleem. Ar wahrdū fakohht: winnu dfinna ta pirma miblestiba us sawu Kungu un Westitaju. Enlantes kehniñene Wiktoriā winnu ar peenahkamū gohdu usnehma, preezadamees par winna bruhiti Emmu. Tahlajs weejis tē apskattija ne ween to baggatu pilsehtu ar sawahm labbahm eerikteschanahm; bet tē wintch noyratta, kā Kristus walstibas behrnam wajjag basnizu un ffohlu, un kā tahs eeriktesjamas. Tē daud redsejis un mahzijeēs wintch aibrauzā awakkat us sawahm fallahm. Kad jannam pahrim dehlinfch peedsumma; tad

Enlantes kehniñene Wiktoriā suhtija fuggi us Hawaï fallu, ar raksteem luhgdama, lai winnu peenemin par krusamahiti jaunpeedsummūscham prinziñ. Bet kehniñsch Kamehameha ar sawu kehniñeni Emma, eezehla sawā walstibā basniñs un ffohlas. Tur irr puifchu un meitu ffohlas. Foggad wiññā Sandwitsch fallajā nebuchs neweena pawalstneeka, kas wiññus sawus behrnus nejuhtha ffohlā. Echis tahlahs juhras fallas spihd kā dahrgs okmintinifch Kristus kehniñakrohni. To neweena basnizās un ffohlas, bet a ri flimneeku nammus pawalstneeki tur zehluschi. Winnu tizziba nau muttestizziba, bet spehziga ar miblestibas darbeem.

Muhfu tautai tas luktuuris jau preeksch wairahf ne kā 600 gaddeem ussprausis. Wajjadsetu mums Sandwitscheescheem par leelu gabbalu preekschā buht!

Lai patē Deews ar sawu Garrū apdñhwo muhsu pagasta waldineeku sirdis, kā tee Kristus gaismā staigadami sawu tizzibu israhditu eeksch miblestibas darbeem, palihdledami strahdaht, ustaisht un usturreht to ussprauhto lukтури, lai tas ne-avgahschahs, bet lai jo deenas jo wairahf spohschi spihd! — Lieventhal.

Si Tholufa: „draudjes dñhwe 17. gaddu sintoni.“ II. 102.

Weenam mahzitatjam Hamburgā 1688 bij warren leela draudse, tā kā to tihrumu, kō Deews winnam bija ustizzejis, pilnigi newarreja apstrahdaht. Par to fchim mahzitatjam, Winklers wahrdā, palikka bail ap sirdi, waj ari weenreis Deewa preekschā warefchoht pastahweht nu wintch tadeht Leipzigas uniwersitetei jeb augstai ffohlai fcho jautaschanu preekschā likka: „waj weens mahzitajs, kas draudjes darbus kā nahlahs newarroht isdarriht, kas draudsi kā klahjabs newarroht aplohpt, kas ihpafchi ar katru dwehfeliti un ar katru grehzineeku fewischi newarroht puhletees, — waj tahdam mahzitatjam no ammata neefohht ja-astahjahs? Pee winna draudjes peederroht 30,000 dwehfeles, kō weens mahzitajs pahrskattiht jau newarroht. Wintch dauds wairahf gandrihs newarroht darriht, kā tik fpreddikus fazzihht un ar behrneem strahdaht.“ —

Uf scho jautaschanu Leipzigas uniwersitete atbildeja tā:

„Tas mahzitaja kungs fakka, kā winna draudse wairahf ne kā 30,000 zilweki atrohdootees. Taisniba gan, tas irr daudf. Bet praweetim Jonas sawā draudse, prohiti Miniwē, bija wairahf ne kā 120,000 dwehfeles, it kā rakstihis stahw Jon. 4, 11. Kas nu gan labprahht warrehs tizzeht, kā Jonnas katru-klauñitaju ihpafchi un fewischi aplohpis?“ *

D o h m a s.

1) Wehs tizzam, kā weena nemittejama wirfchanas peeminneschana klahjabs dñhweem.

2) Schai dñhwibai kahdu nahwes klahthuhfchanu peejaht, — tē kerrahs ta ihsta gudriba.

3) Tahdu zilweku wajjaga buht, kas weenumehr Deewu lihds preeksch teem, kas nekad neluhds.

Latw. awifchu apghadatajs: Gotthard Vierhuff.